

ZODPOVĚDNÝ PROJEKTANT	**MARTIN VOLEJNÍK**
VYPRACOVAL	**MARTIN VOLEJNÍK**
SPOLUPRÁCE	
INVESTOR	**MĚSTYS CHUDENICE**

MARTIN VOLEJNÍK – PROJEKCE
PLZEŇSKÁ 215/445B, PRAHA 5
☎ : **+420 607 627 180**
E-mail : martin.volejnik@seznam.cz

OBJEKT:

STARÝ ZÁMEK CHUDENICE

DATUM	**DUBEN 2021**
ČÍSLO ZAKÁZKY	**05/21**
STUPEŇ	**POSUDEK**

OBSAH:

STAVEBNĚ TECHNICKÉ POSOUZENÍ OBJEKTU

ČÍSLO PARÉ :

MARTIN VOLEJNÍK – PROJEKCE, Plzeňská 215/445, PRAHA 5, 150 00 ☎ +420 607 627 180
martin.volejnik@seznam.cz

zak.č. 05/21

STARÝ ZÁMEK CHUDENICE

Stevbně technické posouzení objektu

Na žádost městysu Chudenice, který je vlastníkem a provozovatele zámeckého areálu jsem vypracoval orientační stavebně technické posouzení objektů náležejících ke Starému zámku v Chudenicích. Součástí stavebně technického posouzení je i návrh koncepce způsobu opravy jednotlivých částí, které jsou řazeny podle naléhavosti vzhledem ke stávajícímu stavu.

Areál zámku leží v severní části obce nad kostelem. Zámek tvoří stavební komplex několika budov různého stáří s nádvořím při západním průčelí, vymezeném původní gotickou hradbou. Jižně od zámku je ve svahu situována mohutná budova zámeckého pivovaru. Jihozápadně od zámecké budovy stojí patrový klasicistní dům bývalého chudenického velkostatku s hospodářskou a obytnou funkcí.

Vlastní zámecká budova je vícekřídlý patrový objekt složité půdorysné konfigurace, obsahující v sobě pozůstatky středověké, renesančně upravené tvrze. Současná podoba budov je pozdně barokní až klasicistní.

Stavebně historický vývoj :

Dějiny městečka a zámku jsou bytostně spjaty s historií rodu Černínů z Chudenic. Původně zde stála středověká tvrz ze 13. století, založená Černíny z Chudenic z rodu Drslaviců. Jednalo se o opevněný objekt postavený v rovinatém terénu, obklopený vodním příkopem. Velký stavební rozvoj nastal ve druhé polovině 16. století a přímo souvisel s výrazným rodovým vzestupem. Humprecht Černín z Chudenic nechal původně gotickou tvrz přestavět na pohodlnější renesanční zámecké sídlo. Tento stavební rozmach charakterizovala výstavba jižního a východní křídla (podle SHP) s dodnes dochovanými či obnovenými renesančními sgrafitovými omítkami na fasádách.

K této stavební fázi patří rovněž zbudování Andělského pokoje zaklenutého tzv. neckovou klenbou. Po roce 1678, kdy se chudenické panství dostalo do rukou jindřichohradecké rodové větve, přestal zámek plnit svou rezidenční funkci, a nadále sloužil jako sídlo panských úředníků. V roce 1776 - 1778 došlo na příkaz hraběte Prokopa Vojtěcha Černína k pozdně barokním stavebním úpravám zámku podle projektu C. Ballinga. Z této doby jsou již dochovány záznamy o „potrhání“ klenby Andělského pokoje. Pravděpodobně tyto statické poruchy byly důvodem ke snížení renesančního východního křídla o jedno patro.

V průběhu 19. století doznal zámecký areál, především jeho východní křídlo, klasicistních úprav, které dávají zámku jeho nynější podobu.

Do roku 1945 sloužil starý zámek jako sídlo černínské vrchnostenské správy. V roce 1945 byl zámek znárodněn a sídlil v něm Lesní úřad. Ve zbylých zámeckých prostorách bylo vybudováno několik bytů. Kolem roku 1948 byl zámek převeden městysu Chudenice, které zde zřídilo Muzeum Josefa Dobrovského, zámecký kinosál, klubovny, knihovnu a několik obecních bytů.
Po roce 1989 je jádro zámeckého areálu využíváno k prezentaci a uchování kulturního dědictví. V roce 2000 byla na zámku zřízena zámecká expozice a bylo obnoveno Muzeum Josefa Dobrovského. V nedávné době byly prohlídkové trasy rozšířeny o okruh Tvrz Chudenice a život na tvrzi.
Po roce 2000 proběhly některé stavební zabezpečovací práce, jako např. obnova renesančních omítek na jižním křídle, oprava krovu jihovýchodního nároží východního křídla, výměna střešní krytiny na jižním a východním křídle.
Vlastníkem a provozovatelem Starého zámku Chudenice je městys Chudenice.

Popis stávajícího stavu s koncepčním návrhem oprav :

Po roce 2000 došlo k řadě oprav, které řešily špatný stav konstrukcí, kdy se jednalo především o opravu krovů a výměnu střešní krytiny. U jižního křídla bylo navíc provedeno statické zajištění objektu vložením ocelových táhel osazených v příčném i podélném směru. Trhliny byly hloubkově vyspárovány. K dalšímu statickému zajištění mělo dojít na východním křídle renesančního paláce, kde jsou již dlouhodobě patrné statické poruchy v místě tzv. Andělského pokoje. Byla zpracována projektová dokumentace statického zajištění kleneb Andělského pokoje, ovšem k vlastní realizaci již nedošlo. Pravděpodobně v rámci opravy krovu byla pouze osazena železná táhla, které ovšem nebyla do ukotvena.

1. Dokončení statického zajištění

Po vyhodnocení stávajícího stavu je jednoznačně nejnutnější dokončení statického zajištění klenby v Andělském pokoji. Stav statických poruch (trhlin) se za poslední dva roky výrazně zhoršil a u klenby hrozí částečné nebo úplné zřícení. Současný stav neumožňuje návštěvnický provoz, je nutné podepření klenby výdřevou v celém prostoru Andělského pokoje.
Statické zajištění klenby by mělo proběhnout podle již schválené projektové dokumentace z roku 2000, která navrhuje vytvoření železobetonového rámu (věnce) tvaru L v úrovni paty klenby Andělského pokoje. Do železobetonového rámu obíhajícího obvod Andělského pokoje budou z důvodu zachycení vodorovných sil ukotvena ocelová táhla na fasádách ukončená kotevními deskami zasekanými do zdiva a překrytými omítkami.
Trhliny v klenbě budou rozepřeny dubovými klínky a hloubkově vyspárovány. Trhliny v obvodových zdech budou zajištěny hloubkovou injektáží s použitím injektážní malty vhodné pro historické stavby
Před provedením výdřevy a podepřením klenby je nutné v prostoru Andělského pokoje provést sondážní restaurátorský průzkum a nastavit podmínky pro provedení vyklínování a spárování trhlin.
Před vrtáním otvorů pro osazení ocelových táhel je nezbytně nutné provést restaurátorské zajištění zbytku renesančních sgrafitových omítek na fasádách.
Současně se statickým zajištěním klenby Andělského pokoje by mělo být provedeno ověření základových poměrů jižního konce východního křídla kopanou sondou, která bude vyhodnocena

statikem a geologem. Vzhledem ke statickým poruchám i u jižního křídla doporučujeme kopanou sondu provést i zde (ze strany nádvoří). Pro posouzení základových poměrů bude nutná geologická rešerše v místě zámeckého areálu.

2. Dlouhodobé monitorování šířky trhlin

Po dokončení statického zajištění jižní části východního křídla bude nutné zajistit sledování šířky trhlin, zda nedochází k jejich obnovování. Monitorování trhlin bude prováděno nejen na jižním konci východního křídla, ale bude rozšířeno i na jižní renesanční palác, který byl po roce 2000 zajištěn stažením příčnými a podélnými ocelovými táhly.

Měření šířky trhlin doporučujeme sledovat v rozmezí 3-5 let za pomoci digitálních přístrojů v kombinaci s rozmístěním kontrolních sádrových destiček, u kterých je nutné zajistit správné provedení. Digitální měření bude prováděno pomocí deformetru s digitálním nebo analogovým úchylkometrem s použitím dvou pevných kovových trnů umístěným vždy kolmo na směr trhliny. Prováděná měření budou zaznamenávána a po uplynutí sledovací doby vyhodnocena.

3. Odvodnění

V návaznosti na statické zajištění jižního konce východního křídla je nutné ověřit trasy a stav kanalizačního a dešťové potrubí. Jedná se především o vstupní průjezd a jihovýchodní nároží východního křídla, kde v posledních dvou letech dochází ke zhoršení stavu trhlin v obvodových zdech a klenbách.

Společně s kontrolou kanalizačního a dešťové potrubí bude nutné ověřit způsob odvodnění plochy nádvoří na západní straně hradního areálu. Doporučujeme geodetické zaměření výšek a vypracování projektové dokumentace s navržením způsobu odvodnění povrchu nádvoří. Stávající kamenná dlažba vyplňující prostor mezi jižním a východním křídlem bude při terénních úpravách nádvoří zachována, případně bude přeložena. Západní zatravněnou část nádvoří není nutné bezpodmínečně zadláždit, je však nutné zajistit odvodnění terénu dešťovou kanalizací, pouhé nekontrolovatelné zasakování není vzhledem k existenci sklepů vhodným řešením. Je možné provést zřízení odvodňovacích rigolů dlážděných ze stejné kamenné dlažby jako je stávající, které budou spádované do dvorních vpustí umístěných ve střední části nádvoří, aby se omezily zásahy do stávajících terénů vyžadujících archeologický průzkum.

4. Oprava fasád

Po roce 2000 byla provedena oprava fasád na uliční straně renesančního jižního křídla, kde došlo k obnovení sgrafitové výzdoby. Ostatní fasády byly zatím ponechány bez oprav. Opravy fasád byly prováděny podle projektové dokumentace z roku 2006 zpracované ing. Tomášem Kostohryzem. Pro další opravy omítek je nutné zpracování nové projektové dokumentace, která bude podrobněji řešit úpravy jednotlivých fasád vzhledem ke zjištěním vyplývajících z provedených restaurátorských průzkumů, které v současné době chybí! Nová projektová dokumentace bude také podrobněji řešit složení omítek vzhledem k současným technologiím (např. případné použití vápenných sanačních omítek nebo hydraulických přísad na vápenné bázi).

Vzhledem ke stavu omítek se jeví nejnaléhavěji oprava uličních klasicistních fasád východního křídla, a to především jižního průčelí, kde jsou zachovány starší vrstvy původní renesanční omítky se sgrafitovou výzdobou. Zde je nutné restaurátorsky zajistit zachované zbytky renesančních sgrafit, které jsou zvětralé a odtržené od podkladu a hrozí jejich bezprostřední zánik.
Dvorní fasády jsou jednoduché bez architektonického členění omítnuté hrubou jednovrstvou omítkou, pod kterou jsou místy patrné fragmenty starších omítek. I přes svou chráněnější polohu jsou omítky místy ve velmi špatném stavu (odtržené od podkladu) a jejich oprava by měla bezprostředně navazovat na opravu uličních fasád.
Před opravou fasád je nutné provést restaurátorský sondážní průzkum omítek, který ověří jejich stáří a stratigrafii barevných vrstev. Na základě tohoto průzkumu bude možné v rámci projektové dokumentace navrhnout úpravu fasád a jejich barevnost. Pro návrh technologie omítek bude nutné také provést průzkum vlhkosti a salinity ve spodních partiích fasád. Na základě těchto průzkumů bude zvolena vhodná omítka a úprava paty obvodových zdí. Pro obnovu fasád budou používány především vápenné omítky s příměsí přírodního hydraulického vápna NHL. Na základě restaurátorského průzkumu bude u dvorních fasád rozhodnuto o použití jednovrstvých probarvovaných omítek, které již nebudou dále natírány. Na uliční fasády budou použity štukové omítky natřené vápenným modifikovaným nátěrem, předpokládáme jednobarevnou monochronní úpravu.
Současně s opravou fasád doporučujeme provést zakrytí komínových hlavic pohledově decentní plechovou stříškou. Tato úprava zamezí zatékání dešťové vody do komínových průduchů, které vede u komínů s velkou vnitřní světlostí k problémům s vlhkostí v jejich patě a následné degradaci omítek v interiérech.

5. Oprava okenních a dveřních výplní

Po roce 2000 byla provedena výměna řady oken, především vnitřních a v přízemí východního křídla i vnějších. Nová okna byla vyrobena podle zachovaných původních oken včetně prvků kování. Nátěr oken byl zvolen krycí v barvě lomené bílé. Vnější okna, která nebyla opravena (vyměněna) bude nutné v dohledné době zhodnotit a určit, u kterých bude stačit obnovit nátěr nebo která bude nutné repasovat případně vyměnit. Při výměně oken je nutné dodržet původní členění, profilace okenních křídel a navrátit použitelné prvky kování. Nátěr oken bude krycí v barvě lomené bílé.
Obdobně jako u oken bude postupováno i u dveří. Vzhledem ke konstrukční i dobové rozmanitosti je nutné navrhnout způsob opravy pro každé dveře zvlášť. Při opravě bude žádoucí výměny poškozených částí omezit na minimum, případně provést přesné kopie. Prvky kování zachovat v maximálně možném rozsahu.

duben 2021
Martin Volejník

CHUDENICE ZÁMEK

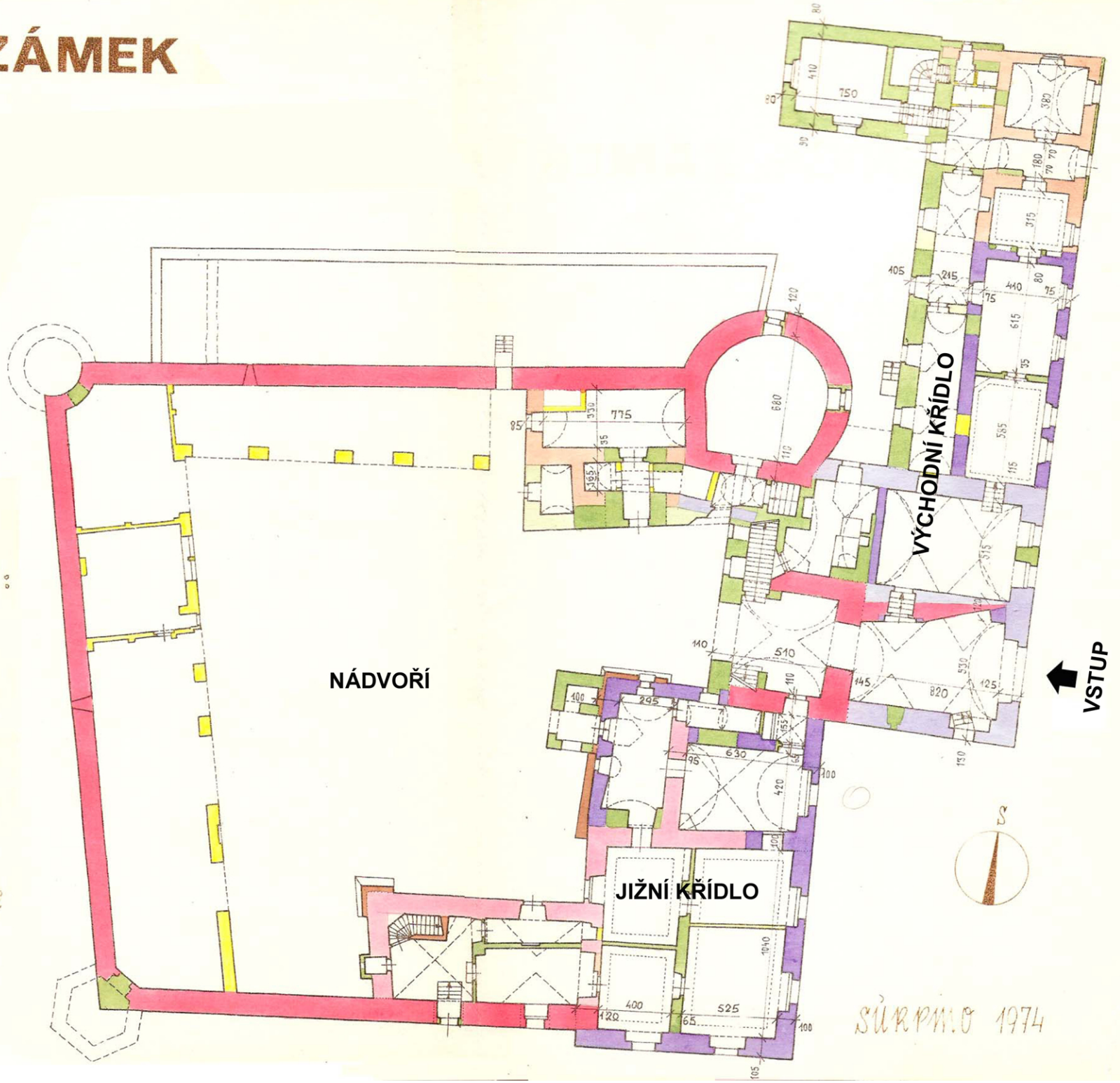
přízemí

Stavebně historický průzkum

Barevně vyznačená stavební období:

- románské zdivo
- gotické —"—
- renesanční —"—
- barokní —"—
- klasicistní —"—
- novodobé —"—

světle označuje zdivo hypotetické

1. JIŽNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHOVÝCHODU

2. JIŽNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHU

3. JIŽNÍ A VÝCHODNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHOVÝCHODU

4. JIŽNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHOZÁPADU

5. JIŽNÍ KŘÍDLO - STAV PŘED OBNOVOU SGRAFITOVÝCH FASÁD

6. JIŽNÍ KŘÍDLO - STAV PŘED OBNOVOU SGRAFITOVÝCH FASÁD

7. PROSTOR NÁDVOŘÍ - POHLED OD ZÁPADU

8. PROSTOR NÁDVOŘÍ - POHLED OD ZÁPADU

8. PROSTOR NÁDVOŘÍ - STÁVAJÍCÍ KAMENNÁ DLAŽBA

9. PROSTOR NÁDVOŘÍ - STÁVAJÍCÍ KAMENNÁ DLAŽBA

10. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHOVÝCHODU

11. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - POHLED OD JIHU

12. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - VSTUPNÍ RIZALIT S ANDĚLSKÝM POKOJEM

13. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - VSTUPNÍ RIZALIT S ANDĚLSKÝM POKOJEM

14. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - JIŽNÍ PRŮČELÍ SE ZBYTKY SGRAFITOVÝCH OMÍTEK (ANDĚLSKÝ POKOJ)

15. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - JIŽNÍ PRŮČELÍ SE ZBYTKY SGRAFITOVÝCH OMÍTEK (ANDĚLSKÝ POKOJ)

16. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - ANDĚLSKÝ POKOJ SE STATICKY NARUŠENOU KLENBOU

17. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - ANDĚLSKÝ POKOJ SE STATICKY NARUŠENOU KLENBOU

18. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - STATICKÝMI TRHLINAMI NARUŠENÉ ZDIVO ANDĚLSKÉHO POKOJE

19. VÝCHODNÍ KŘÍDLO - VSTUPNÍ PRŮJEZD SE STATICKY NARUŠENOU KLENBOU (POD ANDĚLSKÝM POKOJEM)

21. ZACHOVANÉ PŮVODNÍ SVLAKOVÉ DVEŘE

22. ZACHOVANÉ PŮVODNÍ SVLAKOVÉ DVEŘE

22. ZACHOVANÉ PŮVODNÍ OKNO

23. ZACHOVANÉ PŮVODNÍ OKNO